

KÖZGAZDASZ

a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja

IX. ÉVFOLYAM, 11. SZÁM.

ARA: 30 FILLÉR

1967. JÚNIUS 17.

Visszapillantás és új tervek INTERJÚ BÚCSÚZÓ REKTORUNKKAL

A mostani tanév lezárultával egyetemünk rektora, dr. Pach Zsigmond Pál elvtárs megváltik tisztségétől. Négy évig irányította az egyetem oktató, nevelő és tudományos munkáját, s dolgozott azon, hogy minél nagyobb eredményekkel gazdagodjunk, minél több jó felkészültű közgazdást adjunk a népgazdaságnak és gyarapítsuk a marxista közgazdaságtudományt.

A búcsúzás alkalmából felkerestük rektorunkat és választ kértünk tőle az elmúlt négy év eseményeivel, az ő rektori működésével kapcsolatos néhány kérdésre.

Az utóbbi 4 évben melyek voltak Pach elvtárs véleménye szerint egyetemünk legszebb eredményei és milyen problémákat nem sikerült megoldani?

— Az elmúlt 4 év legfontosabb pozitív mozzanatának azt tartom, hogy egyetemünk sikerrel lépett előre azon az úton, amelyen Rudas László, Fogarasi Béla és Háy László elvtárs rektorsága alatt indultunk el, illetve haladtunk előre a kiváló kommunista tudósok és nevelők vezetésével. Egyetemünk — melyről büszkén szoktuk mondani, hogy a magyar felsőoktatás szocialista átalakításának elsőszülöttje — igyekezett lépést tartani hazánk általános politikai, gazdasági, kulturális és tudományos fejlődésével.

— A legátfogóbb jellegű konkrét esemény: reformtervünk kidolgozása és bevezetése. Ezzel sikerült biztosítani oktatásunknak előzőleg nélkülözött, alapvető feltételét: a viszonylagos stabilitás állapotát. A reformhoz kapcsolódik számos oktatási eredményünk — hogy csak néhányat említek meg: a tantárgyak sorrendjében az egymásra építés fokozott megvalósítása; az egyetemi tanács, a kari tanácsok és a többi egyetemi szerv munkájának összehangolása; számottevő előrelépés tananyagaink korszerűsítésében és új tananyagok kidolgozásában; tanácsaink többségénél a tudományos igényesség fokozódása; a hallgatókkal szemben támasztott követelmények józan mérsékletű, de határozott emelése; az oktató, nevelő és tudományos munka hármas egységének és kölcsönhatásának tudatosítása, valamint a szerves kapcsolat gyakorlati megvalósítása érdekében tett lépések.

— Nem mellékes az sem, hogy az utóbbi években növekedett egyetemünk tekintélye, tudományos rangja. Ez összefügg a közgazdasági munka jelentőségének általános felismerésével, a külső igények fejlődésével. De más vonatkozásban is azt mondhatom, hogy sikereink, eredményeink az objektív társadalmi körülményekben gyökereznek: az általános politikai, gazdasági és kulturális fejlődésben — abban, hogy a marxista közgazdaságtudomány fejlődése éppen az elmúlt években lendült szükségyszerűen előre. A magam szerepe legfeljebb abban állott, hogy igyekeztem felismerni, megérteni ezeket az objektív tendenciákat és annak megfelelően dolgozni.

— Számos probléma persze megoldatlan maradt. Nem sikerült a kötelező óraszámot úgy csökkenteni, hogy a felszabaduló idő valóban a hallgatók egyéni munkáját, aktivitását, önállóságát fokozta volna. Kezdetén vagyunk annak a munkának is, amely az új gazdasági mechanizmus felismert követelményei nyomán tananyagaink újbóli

átgondolását, új tudományos feladatok megoldását jelenti. Az egyetemi gazdálkodás is reformra szorul, de egyelőre ennek még csak a tervezetét dolgoztuk ki. Itt nem egyszerűen a felsőbb jóváhagyásra kell várnunk, mivel mi magunk sem készültünk még fel eléggé az önállóbb gazdálkodás olyan megvalósítására, amely nem pusztán a gazdasági önállóság kedvéért van, hanem az egyetem fő feladatának jobb ellátását, az oktató, nevelő és tudományos munka érdemi fejlesztését szolgálja.

Befolyásolta-e Pach elvtárs rektori működését az a tény, hogy mint történész nem szorosan az egyetem profiljába tartozó tudományágban tevékenykedik?

— Nem értek egyet azzal a megfogalmazással, hogy a gazdaságtörténet nem az egyetem profiljába vágó szaktudomány. Én a közgazdasági oktatás és tudományos kutatás fontos részének tekintem. De nemcsak én, hiszen a történet-tudomány és a közgazdaságtudomány belső oszlatyozásáról szóló cikkek tanúsága szerint mindkét tudományág képviselői igényt tartanak a gazdaságtörténetre.

— A gazdaságtörténet két-ségtelenül nem közgazdasági szaktudomány, hanem a történet-tudomány egyik alapvető ága, de az is igaz, hogy igen szoros kapcsolatban van a közgazdaságtannal, különösen a politikai gazdaságtannal. Nem perdöntő, de nem is véletlen, hogy hazánkban egyetlen gazdaságtörténeti tanszék van, s az a mi egyetemünkön. Lényeges mozzanat a gazdaságtörténet és a közgazdaságtudomány összefonódása a legújabb kornak, a szocialista átalakulás korszakának vizsgálata során, ahol a leginkább sebezhető sem lehetne szétválasztani, mi tartozik a történetre és mi a közgazdaságra.

— Történész-gazdaságtörténész mivoltom azt a kötelezettséget róta rám, hogy sok energiát fordítsak a szorosan vett közgazdasági problémák tanulmányozására. Ha most majd a szűkebben értelmezett közgazdaságtudomány egyik képviselője kapja azt a megtisztelő és felelősségteljes feladatot, hogy a közgazdaságtudományi egyetem munkáját rektorként irányítsa, akkor nyilván ő sem nélkülözheti a történeti szemléletet, azt, ami olyan sarkalatos vonása a marxista-leninista tudománynak.

Saját tevékenységében hogyan tudta Pach elvtárs összehangolni az oktató, nevelő és tudományos munkát? Miként győzte idővel és energiával a rektori megbízatásából és közéleti funkcióiból adódó rengeteg feladatot?

— Engedjék meg, hogy erre a kérdésre — amit gyakran ebben az egyszerűsített formában szoktak nekem feltenni: „Hogyan bírja?” — csupán egy Mikszáth anekdotával válaszoljak. A kaszinóban egy társaság vadászkalandokkal dicsekszik. Egymást liciálják túl a hajmeresztő történetekkel. Csak egy valaki hallgat csendben a sarokban. Végül, hosszas unszolás után ő is beszélni kezd: „Már két napja vadásztam egy vérmédvére, eredménytelenül. A harmadik nap hajnalán nyomára bukkantam. A sűrű erdőben keskeny ösvényen mentem, kétoldalt áthatolhatatlan bozót. Egyszerre elém toppan a medve. Felelelem a fegyverem, rálövök az állatra, de kiderül, hogy kifogyott a töltény belőle. Egyetlen menekülési lehetőség visszafelé szaladni. Megfordulok, és látom, hogy az ösvény másik végén felbukkan egy másik medve és közeledik felém.” A hallgató-ság ekkor izgatottan kérdezi tovább a mesélőt, hogy mondja már, hogyan menekült meg, mi történt utána? Mire ő így válaszol: „Mi történhetett volna? Megfogtak és megették.”

— Azt akarom ezzel mondani, hogy itt vagyok, dolgozom, bár sok mindennel kellett szembenéznem, amiről menet közben az ember azt hiszi, hogy leküzdhetetlen feladat.

Rektori pályafutása alatt mi volt Pach elvtárs legemlékezetesebb élménye?

— Azt hiszem, mindig megmarad emlékezetemben az a nap, amikor 1965. június 24-én, az akkor még aktivitásának teljében levő Tudományos és Felsőoktatási Tanács elnökségi ülésén egyetemünk perspektivikus tanterve volt napirenden. A tanácsnak kellett állást foglalnia, hogy ajánlja-e jóváhagyásra az egyetem reformtervét, vagy sem. Végül, a sok korábbi vita lezárásaként, a felsőoktatási tanács titkárságának hosszú ideig tartó halo-

gatásával és nem minden vonatkozásban indokolt aggályával szemben ezen az ülésen sikerült elérnünk, hogy a tanács ülése elfogadja reformtervünket. Számomra ez a nap valóban ritka nagy élmény volt.

Milyen tervek és új feladatok várnak Pach elvtársra? Mire fordítja majd a rektori munkával eddig lekötött, s most felszabaduló idejét?

— Azt hiszem, ezen nem nagyon kell törnöm a fejem. Tervem eredetileg az volt, hogy főleg a tudományos kutatásra fordítom felszabaduló időmet, ezért amikor tavaly megtisztelő módon felkérték, hogy három évre szóló megbízatásom lejártá után is vállaljam tovább a rektori funkciót, azt kértem, hogy legfeljebb 1 évre szóljon a meghosszabbítás. Most ez az időszak is lezárult, és hozzákezdhetnék korábbi elképzeléseim megvalósításához, de közben úgy alakult a helyzet, hogy időmet mégis másként kell beosztanom. Ez év május 1-vel ugyanis kineveztek az MTA Történettudományi Intézetének igazgatójává, ahonnan addig szabadságra engedtek, míg a rektori tisztséget át nem adom.

— Nem kevés feladatot hárít reám az is, hogy az Akadémia közgyűlése az elnökség tagjává választott és megbízott a három társadalomtudományi osztály keretében végzett munka koordinálásának elősegítésével. Időmet tehát lesz mire fordítani. A gazdaságtörténeti tanszék vezetésével a minisztérium kitűnő kollégámat és barátomat, Berend T. Iván professzort bízta meg, de mint egyetemi tanár továbbra is az egyetem dolgozója maradok. Egyetemünkkel, a közgazdaságtudománnyal való kapcsolatomat biztosítja előbb említett megtisztelő akadémiai megbízatásom is.

F. P.

Nyári nagyüzem a kollégiumokban

A vizgák zömével már a hátunk mögött — végehez közeledik az egyetemi év. De négy kollégiumunk számára a nyár sem hoz csöndet, pihenést.

A Róbert Károly körüli kollégium lakói június 24-én befejezik a vizsgaidőszakot, hogy át tudják adni helyüket a műszakosoknak. Ugyanis a Műszaki Egyetem reprezentatív kollégiuma ad szállást a VII. KISZ-kongresszus résztvevőinek.

A Makarenko utcai kollégium nyári „nagyüzemét” a július 16-ig kiköltöző államvizgázók után a szakmai gyakorlatosok biztosítják. Mellettük itt laknak majd azok is, akik nyáron Pesten szeretnének dolgozni. Természetesen erre csak korlátozott számban nyílik lehetőség, mert takarítás, renoválási munkák folynak, s itt helyezik el a külföldi hallgatókat, 80–100 férőhelyre pedig az IBUSZ tart igényt.

Veres Pálné utca. A kollégiumot nyáron a kőművesek,

festők veszik birtokukba: általános renoválásra kerül sor.

A Rudas László utcában az elmúlt évben volt tatarozás, most szakszervezeti üdültetés céljára adják át a kollégiumot. Megtörténtek az előkészületek a jövő évi kollégiumi felvételekkel kapcsolatban is. A Mező Imre Kollégiumban például június 25-ig kell beadni kérvényt, ennek alapján történik majd az elbírálás: az alapfeltétel a közepes rendűség, az első és második fizetési kategóriának megfelelő szociális helyzet és jó közösségi magatartás. Ha mód és hely van, indokolt esetben harmadik kategóriások, illetve rosszabb anyagi körülmények között levő, de közepesenél valamivel gyengébb állagereedményt elérők is kollégisták lehetnek.

Hetven leendő másodéves — saját kérésük alapján — jövőre is a Róbert Károly körüli marad. Így az elsőéveseket részben itt, részben — a hagyományokhoz híven — a karnak megfelelő kollégiumban helyezik el.

L. Gy.

A végzős hallgatókat ballagási ünnepségen búcsúztatták május 20-án az aulában, most pedig a negyedik oldalon ők vesznek búcsút az egyetemről — komolyan is, vidáman is.

Kongresszus előtt

E hónap végén ül össze a KISZ VII. kongresszusa, hogy értékelje és elemezze az elmúlt két és fél év ifjúsági munkáját, és ennek alapján meghatározza az elkövetkezendő időszak feladatainak fő irányát. Az ország valamennyi alapszervezetében taggyűlések és küldötttertekezletek zajlottak le, amelyek döntő, tartalmi mozzanatait voltak a kongresszusi előkészületeknek.

Alátámasztja ezt május 9-én megtartott egyetemi küldötttertekezletünk, melynek szelleme és légköre olyan volt, amilyent évek óta kívánunk és várunk. Optimisták lehetünk a részvevő több mint hetven küldött rendkívüli aktivitása és felelősségvállalása láttán, s ha ez a folyamat tovább fog gyűrűzni a jövő tanévben alapszervezeteink felé is, akkor munkánk tartalmi szintje is emelkedhet.

Úgy vélem, régen túljutottunk már az önámítás időszakán és világosan látjuk, hogy a valóság problémái nem szüntethetők meg szépitő beszámolókkal. A küldötttertekezlet nagyon reálisan, őszintén utalt a meglévő negatívumokra, néhány helyen komoly hiányosságokra. Ezekkel feltétlenül komolyan számolnunk kell, de semmiképpen sem olyanok ezek, hogy alapvetően meghatároznák munkánk megítélését. Ha néhány mondatban kell képet adnunk munkánk fő jellemzőiről, úgy gondolom, helytálló és reális a pozitív tendencia rögzítése. Igaz, ez nemcsak egyetemünk vonatkozásában, hanem országos szinten is.

Bennünket közvetlenül az egyetemi-főiskolai KISZ-munka vonatkozásában tapasztalt főbb mozzanatok érintettek.

1. Megnövekedett a KISZ tekintélye hazai és nemzetközi vonatkozásban. Kezdeményező lépéseket, javaslatokat tettünk a kollégiumok működési szabályzatának kialakítására, az új ösztöndíjrendelet kidolgozására; megalapozottan, körültekintően foglalkoztunk a nyelvoktatás kérdésével; az egyetemi-főiskolai ifjúság helyzetéről az utóbbi évek legmegalapozottabb, legsikeresebb szintézisét adtuk stb.

2. A KISZ országos szinten igyekszik gyorsan reagálni gazdasági-politikai célkitűzéseinkre; keresi azokat a területeket, ahol az ifjúság eredményesen vállalhat feladatokat. Meggyőződésünk, hogy az egyetemi-főiskolai fiatalok bekapcsolása a társadalmi-gazdasági tevékenységbe már a közeljövőben munkánk új tartalmi vonását fogja jelenteni.

3. A vezetési színvonal öröndetesen javult. A KISZ Központi Bizottsága, a budapesti KISZ-bizottság és a kerületi KISZ-bizottság között kialakult az az optimális munkamegosztás, amely számunkra biztosítja az eredményes munkavégzés feltételeit. A központi irányelvek, döntések, ajánlások reálisak, s ezen belül, illetve emellett korlátlan lehetőség van a célkitűzésekkel összhangban álló öntevékenységek kibontakoztatására.

Egyetemünk egyre inkább megtalálja a helyét az országos ifjúsági mozgalomban. Erezzük és tudjuk, hogy egyetemen belüli tevékenységünk minél jobb megszervezése mellett nem kevés a feladatunk az egyetemen kívül is. Jogos büszkeséggel beszélhetünk a középiskolákkal kialakult kapcsolatáról, s arról, hogy a IX. kerületi KISZ-bizottsággal közös Marxista Diákakadémiánkat a KISZ KB országos szinten ajánlja a KISZ-szervezeteknek.

A KISZ VII. kongresszusára való felkészülés kapcsán munkánkat sikerült alaposan, reálisan elemezni és értékelni. Ez megfelelő bázist jelent a továbbhaladáshoz a hiányosságként megjelölt területeken. Reméljük, hogy kongresszusunk megállapításai, határozatai segíteni fognak e problémák megoldásában is.

Bessenyei Lajos,
a KISZ VB titkára

Származás, ösztöndíj, szociális helyzet

Minden ösztöndíjrendszer magában rejt egy kettősséget, azt, hogy a jutatásoknak egyrészt maxianálisan jó tanulmányi eredményre kell ösztönözni; másrészt — függetlenül a tanulmányi eredménytől — azon fiatalok számára is biztosítani kell a tanulási feltételeit, akik túlságosan okosok ahhoz, hogy a tanulást más módon is megértsék.

Sokak szerint a jelenleg érvényben levő rendszer túlságosan előtérbe állítja a szociális jutatásokat a tanulmányi ösztönzőkkel szemben. Mindenki tudja például sorolni, amikor egy jól tanuló és közepes anyagi körülmények között élő fiatal kevesebb pénzt kap, mint az a társa, aki nagyon gyenge eredményeket mutat fel, de mondjuk egy kategóriával lejjebb van.

Nem érdekelten azért a felmérés, melyet az Általános Kar pártbizottsága végzett az elmúlt félévben Marton elvtárs vezetésével. Vizsgálódásuk célja a munkás és paraszt származású hallgatók szociális, kulturális helyzetének jobb megismerése volt.

A vizsgálat során nem a szokásos kategóriákat használták (fizikai-szellemi dolgozók), mivel „ezek a kategóriák elmosásuk az egyes rétegek között reálisnak jelentkező különbségeket”. Inkább megkülönböztették a klasszikus felosztást (munkás, paraszt, értelmiségi) alkalmazni.

A vizsgálat első és számomra meglepő eredménye az, hogy a karon igen alacsony a munkás (26,3%) és szinte elenyésző a paraszti származású (0,7%) hallgatók aránya.

A felmérések elkerülése végett már most kijelentem, hogy a régi felvételi rendszer, mely a származás szerinti megkülönböztetést alkalmazta, szerintem is elavult és valóban fel kellett cserélni a mai helyzetnek jobban megfelelő felvételi, ösztönzési rendszerrel.

Az is nyilvánvaló azonban, hogy a munkásosztály és annak legfőbb szövetsége nem szorulhat háttérbe, amikor a jövőbeli értelmiségi összetételről van szó. Akkor optimális a tehetségesek kiválasztódása,

ha minden társadalmi réteg a lakosság egészéhez viszonyított arányának megfelelően képviselteti magát az egyetemen. Nem hasznos tehát, hogy egyes értelmiségi szülők gyermekeiket mindenáron szintén értelmiségi pályára akarják küldeni és hogy a továbbtanulás egész mechanizmusa szinte automatikusan lehetővé teszi ezt a „jogfolytonosságot”. Ugyanakkor sok munkás és különösen paraszt családban már a középiskolások éveitől lemondanak a gyermekük továbbtanulásáról. Ennek oka, a nem a lebecsülendő tudati-érzelmi tényezők mellett elsősorban anyagi természetű. Nem tudják nélkülözni a fiatal keresetét, vagy nem képesek fedezni a tanulási költségeit. Hogy egyes családokban a továbbtanulás milyen nagy áldozatot jelent, azt jól tükrözik a vizsgálatból kiderülő adatok: a munkás származásúak 12,9 százalékánál, a paraszt származásúak 47,7, százaléknál az egy főre eső jövedelem 500 Ft alatt van.

Ezek nem meglepő tények. Ha visszagondolunk régi középiskolai osztályunkra, akkor eszünkbe juthatnak azok, akik harmadikban, negyedikben „lazítottak”, mondván „mit hajtsam magam, úgysem tanulok tovább”. A megoldás éppen ezért nem a származási különbségeket figyelembe vevő felvételi vizsga, hanem olyan ösztöndíjrendszer, amely a munkás és paraszt származásúak számára vonzóvá teszi az egyetemi tanulmányokat és lehetővé teszi az egyetem elvégzését.

A családi körülményből adódó műveltségbeli hátrány egyetemi tanulmányokban nem tükröződik olyan élesen, ha csak az utóvizsgák számát tekintjük. Am ha megvizsgáljuk mondjuk a nyelvtanulási helyzetét, akkor már szembetűnő képzet kapunk. Az orosz nyelvét nem tanul idegen nyelvet a paraszt származásúak 68,1%-a, a munkás származásúak 44,6%-a, míg az értelmiségieknek csak 26,1%-a.

Jelentős különbségek mutatkoznak a kulturálisértelmező eszközökkel való ellátottság területén is. Magnetofon-

nal például az értelmiségiek 32%-a, a munkások 16%-a rendelkezik. Hasonló a helyzet a saját kézikönyvtárral illetően is. Mindez nyilván hat a tanulmányi eredményekre, s még inkább a tanulásra fordított időre, energiára.

Kettős hátránnyal kell tehát számolnunk. Az egyik már az egyetem előtt megnyilvánul a továbbtanuláshoz való lemondásban, és többek között abban, hogy a gimnáziumokban sokkal nagyobb az értelmiségiek aránya, mint a technikumokban. A másik hátrány a munkás és paraszt szülők gyermekeit sújtja: rosszabb tanulási feltételekkel, a tanulásra ösztönző környezet hiányával kell számolni. A fenti hatások megmutatkoznak azután a társadalmi aktivitásban is, mert a társadalmi-mozgalmi funkciót viselő száma az értelmiségiek között magasabb, mint a munkás és paraszt származásúak között.

Mi ebben a helyzetben a teendő?

Mind közvetlen, mind pedig közvetett hatását tekintve igen káros lenne a kategorizálás újbóli alkalmazása a felvételnél. Ez teljesen ellentétes lenne pártunk szövetségi politikájával és csak látszólagos eredményt hozna, mivel nem szüntetné meg a felvételi előtt és után meglevő hátrányokat, különbségeket.

Ugyancsak nem lehet megoldás (amit egyesek az új ösztöndíjrendszertől várnak): a szociális jutatások csökkentése, a szociális segélykeret kulturális és sportcélokra való felhasználása, tandíjak, külön-eljárás díjak emelése stb.

Új ösztöndíjrendszerünk csak akkor töltetheti be egyik alapvető feladatát, ha minden tehetséges fiatal számára biztosítja a tanulási feltételeit. Reméljük így lesz, hiszen mint Kahulits elvtárs, egyetemünkön, az ösztöndíjról rendezett legutóbbi vitán mondták: „Az ösztöndíjak továbbra is kell hogy biztosítsák az alacsony jövedelmű szülők gyermekeinek továbbtanulási feltételeit. Ez szocialista államunk elsőrendű kötelessége”.

Laki Mihály

Vélemények az ösztöndíjról

— és egy tanulság

A kereskedelmi kari pártvezetőség — amint arról korábbi számunkban beszámoltunk — kérdőíves módszerrel mérte fel a hallgatók véleményét néhány oktatási kérdésről. Az 530 válaszoló hallgató többek között az ösztöndíjrendszerrel kapcsolatban is kifejtette álláspontját. Ezt a témát a most megindult ösztöndíjvitát kapcsán érdemes külön ismertetni.

A hallgatóknak az alábbi kérdésre kellett válaszolni: „Az egyetemi hallgatók ösztöndíjrendszerének megkülönböztetése szociális és tanulmányi ösztöndíj hányadot. Melyik véleményed ért egyet?”

1. Helyes a megkülönböztetés, vagyis az egy főre jutó jövedelem és tanulmányi eredmény figyelembevétele, valamint a kettő közötti arány (Az az a jelenlegi rendszer).
2. Helyes a megkülönböztetés, de a tanulmányi eredménynek nagyobb mértékben kellene befolyásolnia az ösztöndíj két részének arányát.
3. Helyes a megkülönböztetés, de az egy főre jutó jövedelem legyen a domináns tényező a jutásban.
4. Csak a tanulmányi átlag-eredményt vegyük figyelembe.
5. Csak a családi, egy főre jutó havi átlagjövedelmet vegyük alapul.
6. Minden hallgató a tanulmányi eredménytől és a családi anyagi helyzetétől függetlenül fix összeget kapjon.

A jelenlegi ösztöndíjrendszerrel a válaszadók 29 százaléka értett egyet. (Ervénytelenek a válaszok azonos.) Arra, hogy a tanulmányi eredménytől jobban függjön az ösztöndíj, 23 százalék szavazott; az egy főre jutó jövedelem nagyobb figyelembevételére viszont a hallgatók 34 százaléka.

Reálisabb kép nyerve érdekében megvizsgálták, hogy évfolyam, tanulmányi átlageredmény és egy főre jutó átlagjövedelem alapján a hallgatók válaszaik hogyan oszlanak meg.

Az elemzésből kiderült, hogy a tanulmányi eredmény döntő szerepére leginkább a másodikévesek szavaztak, legkevésbé pedig a negyedévesek. Érdekes és persze logikus is, hogy az elégséges rendűek közül senki nem akarta, hogy „jövedelme” jobban függjön a tanulástól. Ezt inkább a jeles és kitűnő rendűek igényelték.

Az egy főre jutó jövedelem fokozottabb figyelembevételére elsősorban az elsőévesek szavaztak, valamint kiemelkedő arányban a közepes és elégséges rendűek, akik a jelenlegi ösztöndíjrendszerben ta-

nulmányi eredményük után semmi juttatást nem élveznek.

Az is érthető, hogy az anyagi helyzetétől függő jutatások rendszerével legnagyobb arányban a „nullkategóriások” értenek egyet, akik családjában az egy főre eső jövedelem 500 Ft alatt van.

Legtöbb tanulság ezekből a válaszokból, hogy a „lét” minden esetben túlságosan is egyértelműen meghatározza a véleményeket. De azt is érdemes megemlíteni, hogy az 530 hallgatóból összesen csak 40-en tartották helyesnek, hogy az egyetemi hallgatók a tanulmányi eredménytől és a jövedelemtől függetlenül fix összegű ösztöndíjat kapjanak.

Petres Sándor

Az egyetemi KISZ küldötttervezetesen lezajlott héves vitát legutóbbi számunkban részletesen ismertettük. A KISZ jellegéről és a követelményrendszerrel természetesen a tagság körében is sok eltérő nézet él és ezek a vitázások ellenére gyakori beszédtemát jelentenek. Úgy érezzük, hogy a vita feltétlenül hasznos a mozgalom számára, és biztatjuk, hogy a különböző nézeteket megfogalmazó diákok aktivitásában van egy közös törekvés: az ifjúsági szervezet tevékenységét akarják „felsőbb osztályba” léptetni. Ennek jegyében bocsátjuk útnak mosni számunkban is a KISZ-szel kapcsolatos írásokat.

Egy ellentmondás béklyói

A KISZ-ről hosszú ideje folyó vita kétségkívül azt igazolja, hogy ifjúsági szervezetünk jelenlegi formájában nem tud megfelelni kettős feladatának. Véleményem szerint a probléma gyökere éppen ebben az ellentmondásban rejlik. A KISZ-nek ugyanis elég kell tennie egyrészt annak a követelménynek, hogy az ifjúság egységes szervezete legyen, másrészt pedig kommunista célokért küzdő élenjáró csapatnak kell lennie.

Ami az első, a tömegszervezet eszközeivel el kell érni, hogy akik „nincsenek elöl” azok valóban „velelünk legyenek”. Falukutatáson járt ismerőseim mesélték, hogy a mezőgazdasági vidékek fiataljainak aktivizálása a tapasztalatok szerint csak egy módon lehetséges: bevonni őket a KISZ-be, s kulturális, politikai és sportprogramokkal, és nem utolsósorban érdekvédelemmel megfoghatni őket.

A KISZ-be tehát beletartozhat és bele is tartozik mindenki, legyen bár aktív vagy passzív, szocialista gondolkodású vagy „nem politizáló”. A különbség mindössze annyi, hogy aki lelkes, kezdeményező, aki nemcsak kapni akar, hanem adni is, az keres magának feladatot és bizonyára talál is. Esetleg nem ott, ahol a legnagyobb szükség lenne rá, de előbb-utóbb megtalálja helyét. Míg a többiekben, ha lassan is, de nő az öntudat, kialakul egy magasabb rendű gondolkodás. A tömegszervezet fogalma körülbelül ennyit jelent.

Ami a másik oldalt, a kommunista jellegét illeti, Bauer Tamás Taglétszám- és követelmény című írására szeretnék hivatkozni. Szerinte „egy tagmegújítással összekapcsolt követelményrendszerrel olyan politikai mechanizmust erősíthatunk rá az 1967-es KISZ-re, ami már nem időszerű. Ezt a luxust pedig nem engedhetjük meg magunknak”.

Csak hogy! Vajon azt a luxust megengedhetjük-e magunknak, hogy fel sem tudjuk mérni, mire számíthatunk, támaszkodhatunk! A belső harc ma valóban nem olyan éles, mint a KISZ megalakulásakor volt. A háború (bár a mi rendszerünk ellen) már az ország határon kívül folyik, de a polgári társadalom szemléletének még melyek a gyökerei. Miért ne kellene ébernek lenni, és vigyázni, felmérni erőnket? Miért mondjuk, hogy kommunista ifjúsági szervezet, ha hiányozhat belőle a kommunista jelleg, ha a KISZ-titkár templomba járhat és fő erénye a sok „szöveg”?

A KISZ ma legfeljebb a haladó ifjúság szervezete lehet. Szeretnénk, ha mindenkit mozgató és kommunista követelmények számunk kérés mozgalom lenne, de ehhez nincsenek meg a feltételek. Az ifjúság kommunista szövetségé, mint politikai tö-

megszervezet, Magyarországon, 1967-ben még nem létezik. A kettő közül valamelyik követelménynek nem tesz és nem is tehet eleget. Ha mégis erőltetjük, az csupán formalitás.

Ide kapcsolódik egy másik gondolat. Azokról a KISZ-tagokról van szó, akik nem nagyon aktívak, de „mindig lehet rájuk számítani”. Vajon nem lenne egyik fontos feladatunk, hogy mindig adjunk nekik munkát? Ha nemcsak elhívánk őket társadalmi munkára, hanem önálló feladatokat is bízunk rájuk és állandóan kérnénk véleményüket. Szerintem ez a jelenlegi szervezeti rendszerben nem lehetséges, hiszen alig ismerjük egymás munkáját, tulajdonságait, képességeit. A tagrevízió sem oldana meg semmit, csak elhomályosítaná a KISZ lényegéből fakadó ellentétet — amolyan „ebből is, abból is egy kicsit” alapon.

Úgy gondolom, a meggyőződéses kommunista fiatalok, az öntudatos, aktív réteg szorosabb együttműködését segítené elő, ha az egész ifjúságot átfogó szervezeten belül kialakítanánk egy élcsapatot. Ez az élcsapat, elképzelésem szerint, nem állna szemben az ifjúság többi részével. Feladatuk több-

lete elsősorban politikai jellegű tevékenységek adódna. Több és képzettebb vezető tudnánk az élcsapatban nevelni.

Az általános ifjúsági szervezeti feladata lenne az érdekvédelmi, a kulturális és sporttevékenység szervezése, egyetemünkön, különösen a diáklalok sajátos helyzetéből adódó feladatok megoldása stb. Az alapfokú politikai képzést az iskolára bízom, hiszen nincs ember, aki így vagy úgy ne politizálna, aki a körülötte zajló társadalmi eseményektől függetlenül tudná magát.

Es az élcsapatról: tagja csak az lehetne, aki feladatának érzi, hogy saját munkája mellett a többiek politikai, eszméi, tudati fejlődését elősegítse. Elsősorban azok tartoznának ide, akik aktívak és mellettünk állnak, akik valóban ifjúkommunisták, akik a szervezett motorját, akik maguk is megtalálják helyüket.

Ahhoz, hogy a KISZ problémáit megoldjuk, el kell döntöznünk, érdemes-e vállalni a fenti „megosztás” kockázatait. Válaszolunk kell a kérdésre, mivel nyerhetünk tőle: lassú reformokkal, vagy gyökeres átalakítással?

Tibor Ágnes

A MÓDSZEREK VITÁJÁHOZ

Ma sokan azt valljuk, hogy a jó közösségi élet kialakulása. Ez a nézet, ami sajnos, elég gyakori a KISZ-vezetők körében, alapvetően hibás. Nem az ugyanis a probléma, hogy egy csoport követelményeket, normatívákat állít saját tagjai elé, hanem az, ha ezt külsőleg akarjuk a közösségre hűzni, és fejlődésétől, annak törvényszerűségeitől idegen mozgásformát próbálunk rákényszeríteni. Szembe kell nézni a ténnyel, hogy nincsenek meg azok a közösségi feltételek, amelyek lehetővé tennék általános követelményrendszer létrehozását. Ahol pedig vannak ilyen feltételek, azok nehezen hozhatók közös nevezőre, általános normák helyett éppen a sajátosságokból fakadó követelményekkel lehet sikert elérni.

A követelményrendszer gyakran úgy bukkan fel a viták során, mint csodaszer, ami rövid időn belül megoldja a problémákat. Hasonló torzulást jelentkezik, mint a gazdaságban az új mechanizmus „mindent megváltó, mindent megoldó” szereppel való felruházása. Számomra az egyetemen végzett KISZ-munka egyik legnagyobb tanulsága, hogy ezt az ideális szemléletmódot meg kell változtatni.

Ahogy mondanak szokták, a fiatalság türelmetlen. Az ifjú kommunista is gyakran szeretnének gyors változásokat elérni, s az emberek — legalábbis a fiatalok — gondolkodását szinte máról-holnapra a legnépszerűbb célokkal átitatni. Nem lehet azonban könnyű és anyagi emberekkel napok alatt kommunista közösséget kialakítani. Időbe telik, míg mindenki felismeri, hogy csak hosszú út, rengeteg gúrcölcs, sok kudarc árán érhetünk el megfelelő sikereket.

A fiatalok közt érthető a sokat-akarási, a mindent-egyszerre megoldó módszerek keresése. De nem helyes, ha a vezető a követelményrendszer, a normatívák úgy „dobják be a köztudatba”, mint a kérdések megoldásának kulcsát.

Mikor a követelményrendszerrel vitatkozom, akkor nem a követelmények ellen szólok, hanem azt szeretném elérni, hogy ezt az eszközt materialista módon, a társadalmi realitások talaján próbáljuk felfogni — és alkalmazni mindennapi tevékenységünkben.

László András

Üzemi gyakorlat

Az elkövetkező hetekben külföldi termelési gyakorlatra is utaznak hallgatóink. A Szovjetunióba 5 elméleti szakos, 8 nemzetközi szakos, 18 belker. szakos, 2 agrár szakos és 5 külker. szakos hallgató megy. Lengyelországba az elméleti szakról 9-en, a nemzetközi szakról 4-en, a külker. szakról 7-en mennek. Az NDK-ban vesz részt üzemi gyakorlaton 7 belkeres és 5 külkeres diák, továbbá a külker. szakról 7-en mennek Jugo-szláviába és 5-en Bulgáriába. Összesen tehát 82 harmadéves hallgatónk tölti üzemi gyakorlatának egy részét külföldi intézményeknél.

Közgazdászsors

— Más nincs?
— Sajnos többre nem tellett...

Az alig egy hónappal korábban megalakult Ifjúsági Országos Szövetsége 1918. december 30-án szaktitott a Szociáldemokrata Párttal, és — a tömegszervezetek

1919 „Mi már nem leszünk kizsákmányolt proletárok!”

A júniusi pártkongresszus után került sor a szintén egyesített ifjúsági szövetség első kongresszusára az Újvárosi nagyteremben. „Fél kilenc órakor nyitotta meg a kongresszust Lékai János elvtárs és rövid megnyitóbeszéde után a jegyző felolvasta a beérkezett üdvözlő táviratokat. Ezután a III. (kommunista) Internacionáléhoz Moszkvába és a Vörös Hadsereg katonáihoz intézendő üdvözlő sürgönyt terjesztette elő, melyet a gyűlés elfogadott. Utána a felnőtt munkások és a fronton harcoló vörös katonák, a fronton lévő ifjúsági munkások, az olasz munkások, a délszláv proletárlétszám és a román proletárlétszám nevében üdvözlöttek az ifjúsági kongresszust.”

A kongresszuson a jobboldali szociáldemokraták kísérletet tettek arra, hogy az egyesített ifjúsági szövetséget a szakszervezetek rendelkezésére adják, melyben az ő befolyásuk volt erősebb. „Később, és hangosan tört ki az elégedetlenség, és aki ott volt, az nem-

közül elsőként — elfogadta a KMP vezetését. Közel öt évtizeddel ezelőtt létrejött tehát Magyarországon az új típusú párt ifjúsági tömegszervezete.

csak azt láthatta, hogy az ifjúsági munkások hallani sem akartak ilyesmiről, de azt is tapasztalhatta, hogy ha az ő megkérdésük nélkül és akaratuk ellenére kísérelne meg valaki ilyen halva született megrendszabályozást, akkor az egész ifjúsági munkásság nyíltan szembeállt volna bármilyen erőszakkal.” A kongresszus úgy döntött, hogy a szövetség felveszi a Kommunista Ifjúsági Munkások Magyarországi Szövetsége nevet.

„Természetes, hogy a kommunizmus felépítésén akarunk dolgozni, de gondolkoznunk kell azon, hogyan tehetjük ezt legjobban és legeredményesebben az ifjúsági munkások körében. Az bizonyos, hogy nagyok, erősnek és forradalmiak kell lenniük. Nagynak, hogy minden ifjúsági tagja legyen, erősnek, hogy a tagok valóban részt vegyenek a munkában, és forradalmiak, hogy a nemzetközi forradalmat, mely rövid időn belül fel fog lángolni, diadalra juttassuk” — írta akkori tudósításában az Ifjú Proletár.

1930 „Megnyerni az ifjúsági munkások többségét a második proletárdiktatúráért való harcra!”

Tízévi illegális munka után, 1930 júliusában Ausztriában ült össze a KIMSZ II. kongresszusa. Előkészítésében és levezetésében részt vett a Kommunista Ifjúsági Internacionálé megbízottja.

A kongresszus anyagait a háromtagú titkárság egy Dunaparti csónakházban készítette elő. A kongresszust megelőző napokban a mozgalom nagy sikert ért el: a Watt gyárban kitört az ellenforradalmi rendszer első tanácsoszájra: harminc tanonc egy KIMSZ-es vezetésével, munkakörülményeik ellen tiltakozva sztrájkba lépett, és huszonketten meg a második napra is kitartottak.

Maga a kongresszus egy stájerországi turistaház padlásán, a széna között ült össze: halálra kellett beszélni, nehogy bármi is lehallatszon. Politikai irányelveket és harci programot fogadtak el. Révai

József a párt képviselőjében a párt és a KIMSZ viszonyáról, a KIMSZ pártirányításáról beszélt, és kitért a jobboldali szociáldemokraták árulására. Révai elvtárs beszéde után a kongresszus résztvevői felálltak, és hallgatók, szinte csak dudarozva elénekelték az Internacionálét.

„A kongresszus megjelölte azokat a fő feladatokat, amelyek megvalósítása a tényleges forradalmat jelenti... A fő feladat a nagyszámú ifjúsági munkásoknak meghozása, a Szövetség üzemi sejtjeinek kiépítése a legfontosabb nagyüzemekben...”

Kilenc tagú Központi Bizottságot is választottak, de a kilencedik helyet üresen hagyták egy nő részére. Két hét múlva az új Központi Bizottság tagjainak többsége már a Zrínyi utcai főkapitányság foglya volt...

1950 „Szilárd lesz az egységünk — Rákosi a vezérünk!”

A rétegszervezetekből összeálló, heterogén MINSZ helyére, az MDP februári határozatának realizálásaként új ifjúsági szövetség megalakítására ült össze a MEMOSZ-székházban a DISZ alakuló kongresszusa.

„A MINSZ egész struktúrája magán viselte még a magyar népi demokrácia koalíciós korszakának maradványait. A rétegszervezetek akadályai voltak a dolgozó ifjúság valódi egységének és gátolták a munkásifjúság vezető szerepének érvényesülését. Ugyanezért a MINSZ ideológiai egysége sem vált valóssá a marxizmus-leninizmus nem lehetett a MINSZ vitathatatlan programjává. Alapvető gyengesége a rétegszervezetekre épült MINSZ-nek az volt, hogy lényegében még mindig a Magyar Dolgozók Pártjától elszakadva dolgozott, hogy a Párt vezetése sokszor csak közvetve, kerülő úton, tehát legyengítve érvényesült benne.” A cél a lenini

Komszomolhoz hasonló egységes, közvetlen pártirányítás alatt álló ifjúsági szervezet létrehozása volt. A DISZ jellegével kapcsolatban a beszámoló megállapította, hogy a DISZ pártönkivüli tömegszervezet, amelyben a vezetés a munkásifjúság, s legerősebb pillére — a dolgozó paraszti létlét. „A DISZ tagja lehet és tagja kell, hogy legyen minden, népet és hazáját őszintén szerető munkásifjú és leány, dolgozó parasztfiú és leány, közép- és főkoldals fiatal!” — szögezte le a kongresszus beszámolója.

„Négy szóban lehet teendőinket összefoglalni: Dolgozz! Tanulj! Harcolj! Nevelj!” Megalakulásakor több mint félmillió tagja volt a DISZ-nek. „Arra törekszünk, hogy a dolgozó ifjak és lányok újabb százait vonjuk be sorainkba, hogy szövetségünk a magyar ifjúság hatalmas többségét ölelje fel.”

1955 „Hűség a néphez — hűség a párthoz!”

Az MDP márciusi határozata jegyében ült össze a DISZ II. kongresszusa az Országúti kongresszusi termében. Ez adta meg ennek a jelzőnek a jelentőségét is.

„Pártunk márciusi, áprilisi határozatait feltárták és szétválták a Nagy Imre elvtárs által képviselt és terjesztett antimarxista nézeteket... A jobboldali áramlatok minden főbb gyengéit igyekeztek a pártvezetést. Ez szinte felhívás volt az ellenséges elemek-

hez is, hogy fókuszálják aknák munkájukat. A jobboldali nézetek hatására született olyan javaslatok, hogy falun inkább legényjegyleteket szervezzenek a DISZ helyett, hogy a DISZ-tag a népfrontnak, a gazdáköröknek kellene vezetniük. Akadtak pedagógusok, akik fel akarták eleventíteni a cserkészlet káros hagyományait. Egyes trójk javasolták, hogy a DISZ adja fel politikai, szervezeti elveit, ami azt jelentette volna, hogy a pártvezetést

szüntették volna meg a DISZ-ben.

A DISZ-re irányított tűz célja végső soron az volt, hogy a párt vezető szerepét többébb szorítsák, az ifjúságot a párttól elszigeteljék, elszakítsák. A jobboldali elhajlók arra számítottak, hogy ifjúságunk tapasztalatlan, a párt vezetése nem elég erős a DISZ-ben. Most nyugodtan megmondhatjuk, súlyosan tévedtek. A DISZ Központi Vezetősége, a DISZ-vezetők, a DISZ-isták nagy serege híven követték a pártot és annak Központi Vezetőségét.”

A beszámoló megállapította, hogy a DISZ szervezeti megerősödött — taglétszáma 702 000-re növekedett —, de ez a 41 százalékos szerveztség nem elegendő.

„Mi ennek az oka, elvtársak? Alapszervezeteink vezetői nem veszik figyelembe az

1960 „Munkával, tanulással a szocializmusért!”

A Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség 1960 decemberében tartotta I. kongresszusát az Építők Róza Ferenc Művelődési Házában.

Komócsin Zoltán elvtárs beszámolója megállapította: „... az elmúlt négy esztendőben az ifjúság nagy többségének fejlődése egyenes vonalú és töretlen volt minden vonatkozásban. Csaknem teljes mértékben felszámoltuk azokat a súlyos és elzárkózó jelenségeket, amelyek négy évvel ezelőtt az ellenforradalmi támadás következtében fiatalágunk jelentékeny rétegét jellemezték. Ennek megfelelően állapította meg a kongresszus a KISZ továbbfejlesztésének irányát. A KISZ-szervezetek tevékenységének középpontjába a második öt éves terv célkitűzéseinek közvetlen elősegítését állította, s ezzel kapcsolatban hat feladatot jelölt meg: a termelékenység emelését, a kollektívizálás segítését, a védnökségvállalásukat, 2,5–3 milliárd forint értékű anyag, energia, szerszám megalkarítását, a „20 óras” társadalmi munka mozgalom folytatását, öt év alatt 40–50 millió munkaadó teljesítésével és 100 millió facsemetét és su-

hajág sokoldalú érdeklődését, nem gondoskodnak arról, hogy az alapszervezet minden tagja feladatot, megbízást kapjon. Alapszervezeteink többsége nem tudja eredményesen megoldani feladatát. A DISZ Központi Vezetősége és Intéző Bizottsága felelős azért, hogy nem állította munkája középpontjába az alapszervezetek türelmes, rendszeres építését és fejlesztését.” Az ifjúsági szövetség vezetői már ezen a kongresszuson felléptek azokkal a nézetekkel szemben, amelyek szűk élcspattá akarják változtatni a DISZ-t. „Tegyük fel az ilyen nézetek hangoztatónak a kérdést: mi legyen azokkal a fiatalokkal, akik ma még nem dolgoznak, nem tanulnak hibátlanul, akik még fegyelmetlenek, s nem egy helyen az ellenség befolyása alá kerülnek.”

háng elültetésével, végül nagyszabású tanulási mozgalom kibontakoztatásával. A feladatokat egységes keretbe foglalására a második öt éves terv időszakára meghirdették az Ifjúság a szocializmusért! mozgalmat, melynek négy követelménye: „1. Vegyen részt a KISZ valamely termelési mozgalomában vagy társadalmi munkaköri feladatában. 2. Tanuljon a párt- vagy KISZ-oktatás keretében, illetve állami vagy szakmai oktatásban. 3. Vegyen részt a kulturális tevékenység valamely ágazatában. 4. Rendszeresen sportoljon.”

A kongresszus állást foglalt a tagfelvételi munkában jelentkező elzárkózás és avantgardizmus ellen, de ugyanakkor hangsúlyozta: „ezután sem szabad sem központilag, sem helyileg, semmiféle számszerű célkitűzéseket meghatározni”.

A kongresszus kétségtelenül helyesen vetette fel, hogy az 57-es újjászerveződés időszakához képest a KISZ helyzete megváltozott, s ennek megfelelően másképp kell látni a feladatokat együttesét. Ugyanakkor ma már világos, hogy a kongresszus eltűlt a ter-

melést segítő tevékenység jelentőségét a KISZ munkájában, s hasonlóképpen hibásnak bizonyult az a megállapítás is, mely szerint „a középiskolai KISZ-szervezetek legfontosabb feladata a tanulás”. A kongresszuson elmosódott a politizálásnak, az ifjúság politikai öntevékenységeinek szerepe, s ugyanakkor nem esne szó az ifjúság érdekvédelméről, amiről pedig a KISZ 57-es anyagai még sokat írtak.

1964 „Jobb munkával, nagyobb tudással a szocializmus teljes felépítéséért!”

A második KISZ-kongresszus is a MEMOSZ székházban ülésezett, 1964 decemberében. „Büszkén valljuk magunkat a félvszázados forradalmi hagyományok örökösének és folytatójának. Ezt akarjuk kifejezésre juttatni azzal is, hogy tanácskozásonkat a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség VI. kongresszusának tekintjük.” — kezdte beszámolóját Méhes Lajos első titkár. A kongresszus folytatta az előző kongresszus irányvonalát. A szocializmus alapjai lerakásának tényéből kiindulva elemezte a belső helyzetet és ifjúságunk arculatát. Részletesen kitért a

KISZ gazdasági feladataira, a termelékenység emelésére, a beruházások, az export, a mezőgazdaság terén a KISZ-re háruló feladatokra, az oktatási reform kérdéseire. Ugyanakkor az eszméi politikai munka, az öntevékeny politizálás kérdései háttérbe szorultak, s szó sem esett az érdekvédelem kérdéseiről. Ez annál is komolyabb hiányszó volt a kongresszusnak, mert a KISZ-vezetők széles körében élénk viták folytak a felmerült problémákról, nehézségekről, s a kongresszus rózsaszínű szemlélete, leegyszerűsítő, a helyzet ellentmondásainak elkenése csalódást okozott sokaknak.

1967

Június 9–10-én tartották meg a KISZ budapesti küldöttgyűlését. Egyetemi KISZ-szervezetünk Bessenyei Lajos, a KISZ VB titkára, Simon Pál szervező titkár és Tóth András, a Mező Imre Kollégium DB-titkára képviselte. A küldöttgyűlést első napján Bessenyei elvtárs is felszólalt. A budapesti KISZ-tagok képviselői Bessenyei és Tóth elvtársat küldöttnek választották a KISZ VII. kongresszusára. Érdemi részvételt kívánunk nekik a kongresszus felelősségteljes munkájában, és számítunk arra, hogy ott végzett munkájukról beszámolnak majd választóiknak: egyetemünk KISZ-tagságának.

Osszeállította: Bauer Tamás

MINI MINDENÜTT

Sz. I. J.

— Mit csodálkozol? Mini a divat!

LEGUTOLSÓ MOZAIK

Ezt ünnepélyesen megígérem. Több nem lesz. Talán így könnyebben lesz majd olvasni. Ezúttal ünnepélyes alkalomhoz illő, igen ünnepélyes témát választottam, nevezetesen a SZERK-et, vagy közkeletű szóval a Közgazdász Szerkesztőjeget.

A szoba

A harmadik emeleten található, a WC és a KISZ között. Az ajtón törött üvegtábla jelzi a szerkesztőséget. Sajnos, hiába. Alig-alig téved be nagy néha egy elveszett halandó, ha pedig mégis betoppan valaki, akkor a szerkesztőség legpraktikusabb tárgya, a telefon iránt mutat élénk érdeklődést. A szobában továbbá három íróasztal található, amelyek közül az egyikben a szerkesztőség ál- és nem álmunkatársai tartogatják kéziratokat és egyéb lim-lomokat. A fiók rangot jelent, úgy-szintén a kulcs is. Van, akinek fiókja és szobakulcsa is van, de mégsem ír. A szoba falai legalább olyan színesek, mint a „színes” rovat (lehet, hogy ezzel nem mondtam sokat?). A telefonon kívül még valamiért érdemes ide járni, itt mindenféle újság megtalálható, el lehet olvasni és el is lehet vinni. Ezt általában meg is teszik s azt is, hogy elfelejtik visszahozni. Akárcsak más értéktárgyakat (például oltót, gémkapcsot stb.).

A munka

Mert azért ez is folyik ebben a szobában. Ez a munka teljesege nézve mindenekelőtt idényszerűen hullamzó. kéthetenként kedden-szerdán kiugró csúcstérkével. Ez az anyag-leadás végső és kritikus időszaka. Lapzártára máris befutnak a cikkek, pontosabban megírtnak és legegypeltetnek. Eppen lapzártára; ugyanis az ideák világába tartozik az eszményi elképzelés, amely szerint a szükséges

A főnök

Az összehangoló, az organizátor, a szervező, a vezető, az irányító, a motor, az agy, a szív, a szerkesztő, a munkatárs, a fotós, ez mind egy személyben a főnök. Ha valaki nem tudná ki az, nézze majd meg az újság hátoldalán. A főnök tehát minden. Épp ezért munkásságának kerek egészéből csak egyik oldalát emelném ki. Ő diplomata is. A diplomácia pedig — azt mondják — művészet. Hát ha valami művészet, akkor az az, ahogy összetereleli az ál- és kevésbé álmunkatársakat és bedolgozókat. Diplomáciai művészetének másik oldala pedig a már megírt cikkekkel kapcsolatos. Tudvalevő, hogy a szerkesztő a munkatárs réme, mert ő „húz”, tudniillik a cikk felét, negyedét, harmadát, vagy éppen az egészet. Az is köztudott, hogy a munkatársi öntudat és a szerkesztői húzás között antagónisztikus ellentmondás van. Ezt hidalja át több-kevesebb sikerrel a főnök diplomáciája.

Többet azonban nem pletykálok róla, mert még azt is kihúzza, amit eddig írtam. A szerkesztőről vagy jót, vagy semmit. S mivel négy év alatt viszonylag sok borsot törtem az orra alá, azaz: jó néhány cikket volt kénytelen elolvasni, amit becses személyem írt ezért, gondolom, igazán megérdemli, hogy most végre szerezzek neki egy nagy örömet. Tehát befejezem e cikket, s ezzel együtt pályafutásomat is a Közgazdász hasábjain.

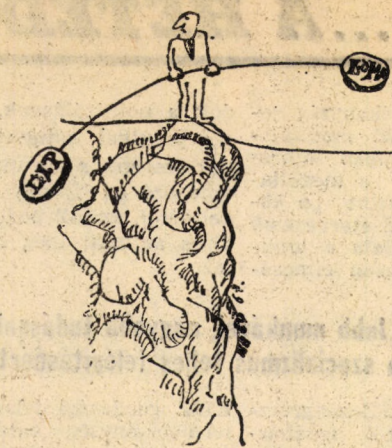
Martin József

AZ UTOLSÓ SZÓ JOGÁN

VÉDŐBESZÉD

Megkérdeztük

végzős munkatársainkat

Állások és egyebek

Azokat az ígéretéseket, amelyekkel a sikeres felvételi vizsga után az ismerősök és szakemberek elhalmoztak bennünket, tulajdonképpen már elfelejtettük. Akkor jól esett a biztatás, hogy ilyen, meg olyan nagy szükség lesz a népgazdaságnak jól képzett közgazdászokra, de legnagyobb problémánk akkor nem az elhelyezkedés volt.

Csak most, amikor az utolsó egyetemi félév is a hátunk mögött van, s amikor minden figyelmünkkel az államvizsgákra koncentrálnánk, most jelent nagy problémát az elhelyezkedés. Mindenki lőt-fut, mindenki jó állást akar, s ez érthető is. Különösen érthető olyan szakoknál, amelyek csak néhány éve indultak, s amelyekről eddig nagyon kevés végzett hallgató került ki.

Az elhelyezkedésekkel minden évben több-kevesebb probléma van. Az idén mint arról a közgazdász május 6-i számából értesülhettünk „555 végzős hallgatónk több mint 1000 állás között válogathat”. Továbbá „különösen nagy igény nyilvánul meg a pénzügyi, terv-matematika, ipari és tanár „B” szakok hallgatói iránt: az igény itt háromszorosra a létszámnak.”

Azóta megjelentek a dékáni hivatalok hirdetőtábláin a megpályázható állások. Ezeket olvasva az ember gondolkodóba esik. Mert vajon igaz, hogy általában több állás van kiírva, mint amennyi hallgató a szakon végez. (A terv matematikusok esetében például 28 állást hirdettek, s erre 17 hallgató pályázik.) Ha azonban megnézzük, hogy az állásajánlatok hova szólnak, mindjárt nem lesz ilyen rózsás a helyzet. 1-1 fő terv-matematikust kér a Békéscsabai Köztudástudományi Központ, s több más vidéki könnyűipari vállalat is. Félreértés ne essék. Egyáltalán nem vonom kétségbe azt, hogy a Békéscsabai Köztudástudományi Központnak szüksége van terv-matematikusra. Ha egyáltalán tudják, hogy mi az, akkor minden bizonnyal kell is nekik. A probléma az, hogy nincs-e valahol olyan szerv vagy intézmény, amelynek nagyobb szüksége van ilyen képzettségű hallgatóra, miközben nem is tudja, hogy létezik ilyen szak az egyetemen. Köz tudomású, hogy ezen a szá-

kon olyan szakembereket képeznek, akik többek között a „matematikai módszereket magas szinten képesek alkalmazni a különféle népgazdasági problémák megoldásában”. Erre elsősorban az egyes központi tervező szerveknél, minisztériumoknál, a Központi Statisztikai Hivatalnál és egyéb olyan helyeken nyílhat lehetőség, ahol a tervgazdálkodással kapcsolatos információk futnak össze.

Természetesen a vállalat is ilyen hely. Csak hogy amíg az egyes iparvállalatok nincsenek tisztában azzal, hogy egy terv-matematikussal végzettség milyen lehetőségeket rejt magában, addig más, fontosabb helyekről „szívják” el a hallgatókat, ha a hallgatók elmennek a vállalatokhoz. Mert mindenki fél attól, hogy egy vállalatnál bedugják a könyvelésbe, s onnan soha nem fog kiszabadulni. Az egyik budapesti nagyvállalat személyzeti osztályának vezetője a nála érdeklődő végzős terv-matematikuskat a következő felvilágosítást adta:

— Olyan emberre van szükségünk, aki figyelemmel tudja kísérni a tervteljesítés menetét, lebontja a vállalat terveit, és ellenőrzi, hogy a tényleges adatok megfelelnek-e a tervezetnek.

Összintén szólna nem tudom, hogy minek ehhez öt év egyetem, és öt év matematika tanulás.

A felhozott példák egyetlen szak elhelyezkedési problémát érintnek. De ugyanúgy lehetne találni furcsa eseteket, ha valamelyik más speciális álláslehetőséget vizsgálunk meg.

Nyilvánvalóan arról van szó, hogy egyes vállalatok és intézmények, amikor benyújtják igényeiket a tárcákhoz, nincsenek tisztában vagy legalább is nem kellőképpen vannak tisztában azzal, mit jelent az, hogy „elméleti szakos” vagy „terv-matematikuss” stb. S ez az alapja mindennek. Meg az, hogy más intézmények, vagy vállalatok, akiknek égető szükségük lenne ilyen szakemberre, nem tudják, hogy léteznek ilyen szakok.

Azt hírszéltek, hogy a jövőben megszűnik az állás kiírás, illetve, hogy az egyetem nem fog elhelyezni senkit, mindenki gondoskodik magának állásról. Nem tudom, hogy ez a rendszer jó lesz-e. Minden bizonnyal lesznek fogyatékososságai. De egy biztos. Nem fordul majd elő az, hogy valaki abban a kényelmes tudatban tölti el idejét az egyetemen, hogy biztosan meglesz a jó állás. Mindenki igyekezni fog megfelelő helyet biztosítani magának, és úgy tanulni, hogy a leendő munkahelyéről ne tanácsolják el még munkába lépése előtt.

De kínos meglepetés sem fog érni sokakat, akiknek csak olyan állás jut, amelynek követelményei alatta maradnak az egyetemi diplomának.

—csépai—

Igen tisztelt esküdtisék! Itt állok Önök előtt, fél lábbal. Másik fél lábam már odakint van, az Életben. Engedjék meg, hogy védekezésemet előadjam. Persze most Önök jogosan kérdezik meg, hogy tulajdonképpen melyik lábam van itt. Ha arra a fizetésre gondolok, amelyet odakint majd kapok, azt kell mondanom, hogy a bal, ha azokra az intrikákra és lábrataposásokra gondolok, amelyek odakint várnak, akkor azt kell mondanom, hogy a jobb. A két fél lábammal tehát itt vagyok, és ugyanakkor nem vagyok itt. Hiába, ez a mozgás.

Kérem, elnök úr, ne szakítson félbe, rátérek a tárgyra. Az egész ott kezdődött, hogy engem becsaptak ebbe az épületbe, és elfelejtették

mindjárt az étkeztetés. Éveken keresztül az összes foglyot egyszerre szabadították rá az étkezőhelyiségre, s azok agyontaposták egymást. Mindannyiszor a szegény katonák költő szavai jutottak eszembe: „S nekünk egymást kell agyontaposnunk, ha veszni éhen nem kívánunk...” A tumultus csak fokozódott az étkezés előtti kötelező névsorolvasás (katalógus) eltörlésével.

Aztán azok az állandó kihallgatások. En az első fél évben megmondtam, hogy semmiről nem tudok semmit, s mégis minden félév végén periódikusan újra és újra elővezettek, és különböző keresztkérdéseket tettek fel. De már láthatják, hogy ezek teljesen feleslegesek voltak, mert semmivel

megmondani, hogy mi van itt bent. Aztán amikor észrevettem, akkor már nem lehetett kijönni. Ekkor Önök azt mondták, meg fognak engem tanítani sok mindent. De én nem hittem el. Évekig harcoltam, szívósan, hogy el tudjam hinni. Nehezen sikerült. Akkor már láttam előre ezt a mai napot, tudva tudtam, hogy nem sikerül elkerülnöm, akár mennyire is hadakozom elene.

Kérem, én ártatlan vagyok. Én éppen ezért nem érdemeltem meg mindazt, ami a vizsgálati fogságom idején velem történt. Itt van

sem lettek okosabbak válasszaimtól.

Most tehát Önök visszavonulnak, hogy meghozzák az ítéletet. Ugyis tudom, hogy mi lesz az. A legsúlyosabb, ami lehetséges, mert Önök mindig a legsúlyosabban ítélkeznek. Életfogytiglani közgazdasági munka.

Emelt fővel és saját igazunkba vetett bizalommal hallgatjuk majd ezt az ítélethirdetést valamennyien, és csak annyit mondunk: Olyan közgazdaságot fogunk teremteni, hogy a tisztelt esküdtiséknek állni majd szem-szája.

Csépai János

AZ UTOLSÓ MÉTEREK

Egy társadalmi munkatárs végőrája

Eddig hónap-ról-hónapra halogattam egy vallomást, most azonban már el kell mondanom, nem lehet tovább húzni. Ha most nem mondom el, a boldogtalan olvasók egy Életre tévhitben maradnak. S most ez az utolsó alkalom. Tisztázni kell egy problémát, hiszen itt a széles közgazdász közvélemény tudatos félrevezetéséről van szó. Éppen ezért nem lehet csak úgy maszekul, négy-szemközt, vállvonogatással, meg „nézd öregem”-mel elintézn. Azzal kell kezdenem, hogy társadalmi munkatársi mivoltomat kétségbe vonták. Neveze-

tesen azt sut-togták, hogy az előfizetések horribilis összegét nem önzetlenül hajtom be csoporttársaimtól. Biztosan százalékat kapok. Az alapos gyanú igaznak bizonyult, és ha százalékat nem is, de egy alkalommal jutalom-könyvet kaptam. E sorok írója azonban nemcsak ezt az egy természetbeni juttatást vágta hóna alá, hanem áldatlan működésért so-rozatosan elfogadott könyveket.

I me hát a nagy önzetlenség és áldozatkészség, ez az a híres nevezetes „társadalmi munkatársi”

2. MENNYIVEL LETTÉL OKOSABB EGYETEMI ÉVEID ALATT?

Megtudtam, hogy mennyi a világ évi szizál termelése, (hogy mi az a szizál, azt nem),

FÜLIG Jimmy búcsúztat

Amarksz Károly Közgazdasági Begyedem Kivégzős Halogatóinak!

Göz és Gáz

Mekhatotan álok it barátim a sir közepén, mer a búcsúzás és a himlőoltás mindég fájdalmas. Idézzük fel mégceccer emlékeztetünk széles káláján a drága halotat, egyedemi éveiteket (szemináriumok meghit napjait, előadások önfélet kacagásait, utóvisgák vidám hangulatát, a könyvtárat, a klubot, a menszaintézményt és a többi kapcsoló megruházásokat).

Bizon barátim! Eme kopot orsók tartalmaznak egyedemi éveiteket, mejeiket mos ünepéjesen átadunk az enyészetnek szocialista megörzsésre, hogy asztán televény mumusz sarkaljon belüle. Vannak it urnák is, némejjötök egyedemi éveinek tartalma eben is elfért. Csak nehogy szikesedést okoszanak az élet mezején. Dehát halotlóról jót vaty semit!

Mint az egyedem rektori végrehajtó táncsoportyának általános KISZ énekari menszajelelőse boldog jövőbe vetet hitel siratom a multat, merit ojan kiképzést kaptatok, ami aszt hiszem kitörülhetetlen nyomokat fok hagyni jövőnd működéseket színhején. Csak mék az előjel kérdések. Sohase feledjétek, hogy menszautalványt csak huszadikáik lehet felvenni, mer esz az élet kulcsa. Sperhatnit ne használjatok, aszt a vizsgálati fogságban ugys elveszik. Mindig az egyenes utat választatok, mékha görbe is. Kivont karral harcoljatok a köszuti közeledés szabáji elen! Sohase engedjétek, hogy jobról kanyarodóknak előnyük legyen, és ha fel akarnak írni titeket gyorshajtsáért, kapcsoljatok mék natyob sebeségre a haladás tövissekel kirakot országutyán.

Legyetek bülszkék frisenült köszkanász mivoltotokra, de aszér ne akarjátok két hét alatt saját képetekre átfórmálni munkahajeteket, elék csunya asz ity is. Továbbá nem a posta hibás, ha eszen időszak alatt nem kézbesit Kosutdíjat. Aki íjet akar, csináljon előb stragédiát, mer szorgos, kitartó munkára van szükség, ha ety köszkanász fel akarja hívni magára a figyelmet. Persze a felhívásnak vannak eceerübb módozatai is, de aki ity csinálja, annál mindig legyen meleg alsó, egy váltás fehérnemű és fokkefe. Natyon hasznos dolgok!

Naty különöség, hogy asz ember a Nehézipari Minisztériumban blokol vaty vele szemben. Eszt én mint tanulj álítom. Nem inden asz asz autó, vátalati kocsi is van a világon. Am a vezetéshez ne horgyatok szemelenzős sapkát! Kiment a divatból! Mindég asz lebegjen szemetek előt, hogy a ti fe'adatotok sebé teni asz emberiség hátra levő párbiliárd évét. De eszt asz eltartási szerződést becsületesen tarcsátok be. Csunya dolog, mikor ety köszkanász ojan a lelkiismerete, mint egy nagy darab ementáli.

Remélem megfogadjátok eszeket a szépséges eszményképeket, sakor dus fücsomók, gyönyörű pázsit fok virítani a kopotorsók fölöt. Vigyázatok, nehogy lelegeljék a marhák, de aszér aszt se írjátok ki, hogy füre lépni tilos! Mert a fü van asz emberekér és nem ordítva.

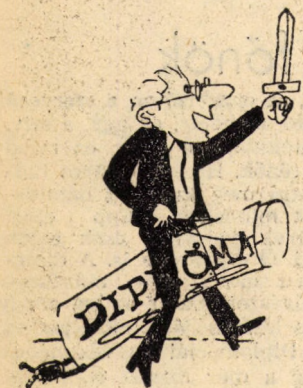
Végezetül emelem poharam jövőnd sikereitekre. Ti pedik, ha fájó szívet is, de búcsúzatok el a szeretet körtematériót, s emelt fővel lépjétek ki a kapun, oda ahonnan a nagy Puszkás szavait idézve mék nem tért vissza senki. Lépjétek ki asz életbe! Minden jóti fiuk! És lányok!

A hátramaradtak nevében

Fülig Jimmy

A Köszgazdász munkatársra

—farkasházy—

KÖZGAZDÁSZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja

Megjelenik kéthetenként, a tanulmányi időszak alatt.

Felolós szerkesztő: Fakien Pál

Szerkesztőség: Budapest, IX. Dimitrov tér s. III. 381

Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat

Készül a Szikra Lapnyomdában